

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในภาวะการณ์ของโลกในปัจจุบันซึ่งมีกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากพลวัตทางสังคม (Social Dynamic) ของมนุษย์นั้นได้รับการกระตุ้นให้มีการขับเคลื่อนไปข้างหน้า โดยกระแสแห่งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาของมนุษย์และกระแสการพัฒนาและขับเคลื่อนดังกล่าวก็เป็นผลทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดยั้งและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก ซึ่งผลกระทบดังกล่าวก็เป็นไปใน 2 ลักษณะคือ (1) ผลกระทบในด้านดีหรือด้านบวกเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นและสร้างผลดีให้กับมนุษย์กล่าวคือมนุษย์สามารถประยุกต์ใช้การเปลี่ยนแปลงของโลกนั้นให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและสังคมได้ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสาร สร้างฐานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น (2) ผลกระทบในด้านลบหรือด้านที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับสังคมมนุษย์ เช่น การที่มนุษย์พากันหลงใหลในความเจริญจนหลงประเด็นในเรื่องของสาระของความเจริญนั้น นำมาซึ่งปัญหาทางสังคมนานัปการ เช่น หนี้สินอาชญากรรมหรือการฆ่าตัวตายการละเมิดศีลธรรมจรรยา เป็นต้น (อดิษฐ์ โทวิชาและคณะ .2547:3)

ผลจากการเปลี่ยนแปลง และส่งผลกระทบต่อให้เกิดกับสังคมดังกล่าวทำให้ปัจจุบันในหลายประเทศ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น มีการปรับยุทธศาสตร์ทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา เป็นต้น โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการศึกษานั้นถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ (ทิพย์อักษร จันทรศิริ.2546 :20) ซึ่งประเทศไทยก็จัดเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจดังจะพบได้จากมีการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อเป็นการสร้างรากฐานของสังคมให้เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและมีคุณภาพ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) นั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เริ่มเสริมสร้างรากฐานทางสังคมให้เข้มแข็งไว้ 3 ประการ คือ (1) ด้านการพัฒนาคนและการคุ้มครองทางสังคมคือ การพัฒนาคนให้เป็นคนดีและให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Man Center) คือการ

สร้างให้คนเป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ชื่อสัตย์ไม่เอาัดเอาเปรียบสังคม ซึ่งการพัฒนาคน นั้นจะต้องควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้อต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (ทิพย์วรรณ หล่อสุวรรณรัตน์.2545 :10) (2) ด้านการปรับ โครงสร้างการพัฒนาชนบทและเพื่อให้ยั่งยืนในอดีตสังคมไทยได้เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลักเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศเป็นผลทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสังคมเมืองกับชนบทจนเกิดปัญหาความแตกต่างทางสังคมทำให้จำเป็นที่จะต้องมีการปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการเสริมสร้างให้มีการพัฒนาสังคมชนบทและสังคมเมืองมีอัตราการพัฒนาที่ไม่แตกต่าง หรือพยายามสร้างคนให้เกิดกับชนบทเพื่อไม่ให้เกิดการอพยพเข้าสู่ตัวเมืองอันจะก่อให้เกิดปัญหาตามมานั้น (3) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือการให้ความสำคัญในการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยการฟื้นฟูและจัดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยเน้นความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2545 :7)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) หมายความว่ามนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะต้องมีคุณสมบัติเป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและกำหนดให้มีการจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ (มาตรา 20)

รัฐบาลได้มองเห็น ความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา ได้ให้นโยบายที่จะนำมาประเทศเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ภายใน 10 ปี เป็นทิศทางที่ภาครัฐและเอกชนจะต้องเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เพื่อสนับสนุนและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งรัฐบาลจะต้องกำหนดกลยุทธ์และปัจจัยหลักในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและที่สำคัญ จำเป็นต้องมีกำลังคนระดับกลางและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนของภาคการผลิต ที่เป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่ยั่งยืน ดังนั้น การอาชีวศึกษาไทยซึ่งมีหน้าที่ผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับกลางและเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีการปฏิรูปทั้งระดับแนวคิด โครงสร้าง และวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ผลผลิตของการอาชีวศึกษามี

คุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาชาติ(คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา, 2547:31)

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ถือว่าเป็นสถาบันทางการศึกษาหนึ่งที่เปิดทำการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเป็นสถาบันทางเลือกของสังคมในการให้การศึกษาด้านวิชาชีพให้กับสังคมอันเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.2547:10) กระบวนการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในภาคปฏิบัตินอกเหนือจากการศึกษาในทฤษฎีภายในห้องเรียน ดังนั้น โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจะต้องส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการต่างๆ ทั้หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาแล้วออกไปประกอบอาชีพในสังคมต่อไป (Masson and others. 1981 :11) และให้ถือว่าการฝึกงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มศักยภาพให้กับนักศึกษาและมีความสำคัญที่สถานศึกษาจำเป็นจะต้องดำเนินการ (Fibel.1972 :108)

กระบวนการส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานนั้นจะต้องมีองค์กร 2 องค์กรที่จะต้องทำงานประสานกันคือ สถาบันการศึกษา หรือ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนและสถานประกอบการ ซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ทางโรงเรียนได้ส่งนักศึกษาไปฝึกงาน โดยเฉพาะทางโรงเรียนอาชีวศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของนักศึกษาที่ส่งไปฝึกงานด้วยว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการตรวจสอบจากผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาไปฝึกงานก็ถือว่าเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงคุณภาพหรือประสิทธิภาพการทำงานของนักศึกษาได้ (สุขุม เฉลยทรัพย์และคณะ.2547:7) เฉพาะการวัดผลการทำงานของนักศึกษาย่อมจะได้ผลแค่เพียงสถิติและการประเมินเฉพาะภายนอกเชิงวัตถุวิสัยเท่านั้น แต่จะไม่ได้รายละเอียดในด้านคุณลักษณะทั้งภายนอกและภายในของนักศึกษาในระหว่างฝึกงานซึ่งการวัดความพึงพอใจนั้นจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะในด้านต่างๆ ของนักศึกษาได้ เช่น ด้านความรู้ความสามารถทักษะวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม (สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2547:3) ซึ่งการวัดความพึงพอใจของผู้ประกอบการนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์กับสถานศึกษาในหลายๆด้าน เช่น การปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนการเพิ่มทักษะวิชาชีพ การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรมให้กับนักศึกษาได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านการพัฒนามนุษย์ตามแนวทางการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจฉบับที่ 9 ที่กำหนดให้มีการเน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ

โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของกรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามโครงสร้างหลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาทุกสาขาวิชาทุกคนจะจบหลักสูตรได้ก็ต่อเมื่อได้มีชั่วโมงการฝึกงานตามสถานประกอบการต่างๆ ไม่น้อยกว่า 360 กว่าชั่วโมง โรงเรียนจึงได้จัดนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชนในจังหวัดหนองคายตามความเหมาะสมของวิชาที่เรียน ตั้งแต่รุ่นแรกปีการศึกษา 2545 ถึง 2549 จำนวน 4 รุ่น จากรายงานของอาจารย์พิเศษนักศึกษาฝึกงานและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการยกเลิกนักศึกษาฝึกงานโดยส่งตัวกลับโรงเรียน การยกเลิกนักศึกษาฝึกงานของสถานประกอบการบางแห่งที่เคยได้รับเป็นประจำ การลดจำนวนนักศึกษาฝึกงานของสถานประกอบการบางแห่งโดยไม่ทราบสาเหตุ และมีสถานประกอบการรายใหม่ขอนักศึกษาเข้าฝึกงาน บางแห่งขอเพิ่มจำนวนนักศึกษาฝึกงาน (รายงานประจำปี 2545-2548.) จากปรากฏการณ์เหล่านี้ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นว่า ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกงานของนักศึกษา และนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นข้อเสนอเพื่อพิจารณาปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการ ต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานของ โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย ประจำปีการศึกษา 2549 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของสถานประกอบการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานของ โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ

สมมติฐานการวิจัย

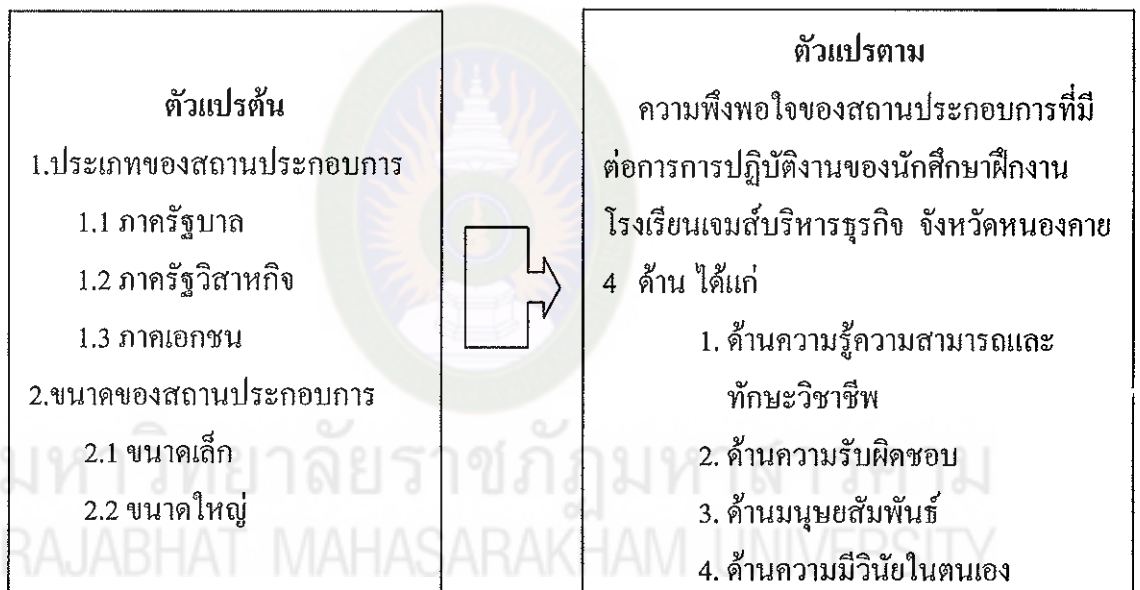
1. สถานประกอบการ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน อยู่ในระดับมาก ทั้ง โดยรวมและรายด้าน

2. สถานประกอบการในภาครัฐบาล เอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ นักศึกษาฝึกงาน แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. สถานประกอบการขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ นักศึกษาฝึกงาน แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กรอบแนวคิดความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน ตามแนวคิด 4 ด้าน (อดิษฐ์ โทวิชาและคณะ. 2547 :5) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานประกอบการ จำนวน 116 แห่ง ในเขตจังหวัดหนองคาย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน(Multistage Random Sampling) แล้วแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V.

Krejcie and D.W. Morgan. ได้ตัวอย่างจำนวน 107 แห่ง โดยกำหนดให้หัวหน้างานของสถานประกอบการเป็นตัวแทนของสถานประกอบการ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 ประเภทของสถานประกอบการ 3 ประเภท คือ ภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน

2.1.2 ขนาดของสถานประกอบการ 2 ประเภทคือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านของสถานประกอบการ คือ

2.2.1 ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ

2.2.2 ด้านความรับผิดชอบ

2.2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

2.2.4 ด้านความมีวินัยในตนเอง

นิยามศัพท์

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าที ความคิดเห็นของหัวหน้างานในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจและเอกชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานแยกเป็น 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกงาน ได้นำเอาความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์กับงานให้มากที่สุด การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การประยุกต์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เข้ากับงาน การที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับลักษณะงาน การเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนการใช้เครื่องมือไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย และการตรวจสอบเครื่องมือเก็บรักษาเครื่องมือก่อนและหลังการใช้งานแล้ว

1.2 ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกงานที่แสดงถึงความเอาใจใส่และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงานพยายามทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมิย่อท้อต่ออุปสรรค มีใจรักในอาชีพและสามารถตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้

1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกงานที่แสดงถึงความพยายามสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี เกิดแรงจูงใจในการ

ทำงานร่วมกันของเพื่อนร่วมงาน เกิดความพอใจ ความรักใคร่ จริงใจ เกิดความร่วมมือ ประสานงานกับผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยความจริงใจ

1.4 ด้านความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาฝึกงานที่แสดงถึงความพยายามในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ การทำงานให้สำเร็จตามเวลาและรู้จักกาลเทศะ มีความตั้งใจจริงมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

2. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาและกำลังจะสำเร็จการศึกษาในระดับปวส. ในทุกโปรแกรมการศึกษา ที่โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ ส่งไปฝึกงานตามหลักสูตร ในปีการศึกษา 2549

3. สถานประกอบการ หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กร ที่โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ เลือกที่จะส่งนักศึกษาเข้าฝึกงาน โดยเก็บข้อมูลจากหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกงาน แต่ละแห่ง

4. ขนาดของสถานประกอบการ หมายถึง การแบ่งหรือจำแนกสถานประกอบการตามจำนวนของผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ แบ่งเป็น 2 ขนาด ดังนี้

4.1 สถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวนผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ตั้งแต่ 1- 50 คน

4.2 สถานประกอบการขนาดใหญ่ จำนวนผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ตั้งแต่ 51 คนขึ้นไป

5. ประเภทของสถานประกอบการ หมายถึง ลักษณะการบริหารงานและการจัดการขององค์กร จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

5.1 ภาครัฐบาล

5.2 ภาครัฐวิสาหกิจ

5.3 ภาคเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

เป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องของ โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จังหวัดหนองคาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในขบวนการผลิตนักศึกษา ในสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าฝึกงาน